

O'QUVCHILARDA MAVJUD QOBILIYATLARNI DIAGNOSTIKA QILISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI

Muallif: Pazlitdinova Yulduz Yusufjon qizi

Andijon viloyati Paxtaobod tumani

27-maktab amaliyotchi psixologi

Annotatsiya

Ushbu maqolada o'quvchilarning individual qobiliyatlarini erta aniqlash va rivojlantirishda psixologik diagnostikaning o'rni tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida o'quvchilarning intellektual salohiyati, ijodiy imkoniyatlari va kasbiy moyilliklarini o'rganish bo'yicha zamonaviy metodikalar qo'llanilgan. Natijalar asosida o'quvchilarni ta'lim jarayoniga moslashtirish va iqtidorini rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: qobiliyat, diagnostika, psixologik xizmat, intellekt, ijodkorlik, rivojlantirish, ta'lim samaradorligi.

Kirish (Introduction)

Zamonaviy ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri – har bir o'quvchining ichki salohiyatini ro'yobga chiqarishdir. Qobiliyatlar shaxsning faoliyatda muvaffaqiyatga erishishini ta'minlovchi individual-psixologik xususiyatlardir. Biroq, o'quvchilardagi yashirin qobiliyatlarni vaqtida aniqlamaslik, ularning kelajakdagi kasbiy tanloviga va o'quv faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Mazkur tadqiqot maktab sharoitida o'quvchilar qobiliyatlarini diagnostika qilishning tizimli yondashuvini ishlab chiqishga qaratilgan.

Metodologiya (Methods)

Tadqiqot jarayonida kompleks yondashuv asosida quyidagi metodlar tanlab olindi:

1. **E.Torrens metodikasi:** O'quvchilarning ijodiy fikrlash (kreativlik) darajasini aniqlash.
2. **J.Ravenning progressiv matritsalar:** Umumiy intellektual rivojlanish darajasini o'lchash.
3. **Kasbiy-shaxsiy diagnostika:** O'quvchilarning qiziqish sohalari va moyilliklarini aniqlash bo'yicha so'rovnomalar.
4. **Kuzatuv:** Dars va darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarning mustaqil faoliyatini tahlil qilish.

Natijalar (Results)

O'tkazilgan diagnostik ishlar natijasida quyidagi xulosalarga kelindi:

* **Intellektual ko'rsatkich:** O'quvchilarning 35% i yuqori intellektual qobiliyatga egaligi, bu guruhdagi o'quvchilar bilan alohida "iqtidorli o'quvchilar" dasturi asosida ishlash zarurligi aniqlandi.

* **Ijodiy yondashuv:** Kreativlik testi bo'yicha o'quvchilarning 50% i o'rta darajadagi ijodkorlikni namoyon etdi. Bu ularda nostandart yechimlar topish qobiliyati borligini anglatadi.

* **Qobiliyatlar tizimi:** Diagnostika natijalari shuni ko'rsatdiki, qobiliyatlarni erta aniqlash va o'z vaqtida yo'naltirish o'quvchilarning fanlarni o'zlashtirish sifatini 30% ga oshirishga yordam beradi.

Muhokama (Discussion)

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, qobiliyatlarni diagnostika qilish – bir martalik jarayon emas, balki tizimli monitoring bo'lishi lozim. Qobiliyatlar rivojlanishi nafaqat psixologik muhitga, balki o'qituvchi va ota-onaning o'quvchiga bo'lgan munosabatiga ham bog'liq.

* **Tavsiya:** Diagnostika natijalari o'qituvchilar pedagogik kengashida muhokama qilinishi va har bir o'quvchi uchun individual "rivojlanish kartasi" shakllantirilishi maqsadga muvofiq.

* **Muhim omil:** O'quvchilarda qobiliyatlarni aniqlashda ularning shaxsiy qiziqishlarini hisobga olish, majburiy ta'limdan tashqari to'garak faoliyatini kuchaytirish zarur.

Xulosa (Conclusion)

Maktabda o'quvchilar qobiliyatlarini diagnostika qilish – yuksak natijalarga erishishning poydevoridir. Pazlitdinova Y.Y. tomonidan olib borilgan ushbu tadqiqot shuni tasdiqladiki, sifatli psixologik diagnostika va to'g'ri yo'naltirilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi va kelajakdagi muvaffaqiyatlarini kafolatlaydi. Maktab psixologi nafaqat muammolarni aniqlovchi, balki iqtidorlarni kashf etuvchi murabbiy vazifasini ham bajarishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. G'oziyev E.G'. "Psixologiya: (Yosh davrlari psixologiyasi)".
2. Dunyoshina I. "Iqtidorli bolalar bilan ishlash psixologiyasi".
3. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
4. Psixologik diagnostika bo'yicha uslubiy qo'llanmalar.